

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісівництва, лісових культур та таксації лісу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Корун Максим Віталійович

УДК 331.4:630 (477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Напрями оптимізації стану охорони праці у філії

«Коростенське лісомисливське господарство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ М. В. Корун

Керівник роботи
Ковтун Тетяна Ігорівна
к. с.-г. н., доцент

Житомир – 2024

Висновок кафедри

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

№ від « » 2024р.

Завідувач кафедри

к.с.-г.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Сірук Ю.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)

« » 20 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти

захистив (ла)

(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою

за шкалою ECTS

за національною шкалою

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по

АНОТАЦІЯ

Корун М.В. Напрями оптимізації стану охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

В роботі розглянуті організаційні та фінансові аспекти діяльності в галузі охорони праці; проаналізовано стан лісозаготівельної техніки; визначені напрями оптимізації стану охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство».

Ключові слова: виробничий травматизм, лісозаготівельна техніка, пожежна профілактика, управління охороною праці

ABSTRACT

Korun M.V. Directions for optimizing the state of labor protection in the "Korosten Forestry and Hunting Industry" branch. – Manuscript qualification work.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 205 – forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The work considers the organizational and financial aspects of activity in the field of labor protection; the state of logging equipment was analyzed; determined directions for optimizing the state of labor protection in the "Korosten Forestry and Hunting Industry" branch.

Keywords: industrial injuries, logging equipment, fire prevention, labor protection management

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. Особливості діяльності з охорони праці лісогосподарських підприємств України в період воєнного стану	7
1.1. Нормативне забезпечення діяльності з охорони праці: загальна характеристика та особливості	7
1.2. Динаміка подій, що призвели до групових нещасних випадків, на лісогосподарських підприємствах в період воєнного стану	9
РОЗДІЛ 2. Організаційні аспекти діяльності з охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»	12
2.1. Організаційна структура та виробничо-господарська діяльність підприємства	12
2.2. Організація охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»	14
РОЗДІЛ 3. Напрями діяльності з охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»	18
3.1. Аналіз фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»	18
3.2. Витрати філії «Коростенське лісомисливське господарство» на заходи з охорони праці	19
3.3. Стан лісозаготівельної техніки у лісгоспі	22
3.4. Заходи пожежної профілактики на підприємстві	24
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: розкрито особливості діяльності з охорони праці лісогосподарських підприємств України та проаналізовано динаміку подій, що призвели до групових нещасних випадків, на лісогосподарських підприємствах в період воєнного стану.

Мета і завдання роботи: вивчення напрямів оптимізації стану охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство».

Об'єкт досліджень: параметри безпеки та умов праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство».

Предмет досліджень: динаміка показників безпеки та умов праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство».

Методи дослідження: загальнонаукові методи: узагальнення (вивчення організаційної структури охорони праці); систематизування (аналіз вихідних даних); метод статистичного аналізу (під час обробки вихідних даних).

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Корун М.В. Шляхи покращення стану охорони праці в філії «Коростенське лісомисливське господарство». *Студентські наукові читання-2023*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (01 грудня 2023 року, м. Житомир). Житомир, 2023. С. 43-44.
2. Ковтун Т.І., Корун М.В. Особливості виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України в умовах воєнного стану. *Theoretical and practical aspects of the development of science and education*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 05-08 березня 2024 р., Прага, Чехія. Прага, 2024. С.14-16. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2024.1.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2024.1.9)

Практичне значення отриманих результатів: виявлені напрями оптимізації стану охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» можуть бути враховані в процесі реформування підприємств лісової галузі України.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з титульного аркуша, анотації, змісту, вступу, 3 розділів основної частини, де викладені основні результати досліджень, висновків, списку використаних джерел. Основний текст дипломної роботи становить 24 сторінки. В роботі розміщено 8 таблиць, 1 рисунок. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Нормативне забезпечення діяльності з охорони праці: загальна характеристика та особливості

Діяльність в галузі охорони праці будь якого підприємства, в тому числі лісогосподарського, базується на відповідних законодавчих та нормативних актах. В цілому, законодавство з охорони праці має чітку ієрархічну структуру [1]. Основу його складає Конституція України [18] та Закон України «Про охорону праці» [33]. Окрім того, організація роботи з охорони праці на лісогосподарських підприємствах базується на наступних нормативних актах:

- Кодекс законів про працю України [17];
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [31];
- Закон України «Про колективні договори та угоди» [32].

Зокрема, Кодекс законів про працю України регламентує характер трудових правовідносин між роботодавцем та працівниками підприємства. Разом з тим, в період дії воєнного стану в такі відносини було внесено ряд змін у відповідності до певних нормативних актів [6,7,20,21,29,35]. Так, стаття 103 Кодексу законів про працю передбачає, що працівника потрібно повідомити про суттєві зміни характеру праці за 2 місяці до їх запровадження. В період воєнного стану дозволено повідомляти працівника безпосередньо перед впровадженням таких змін. Також, у відповідності до вищезгаданих нормативних документів, суттєво розширено перелік категорій працівників, яким збільшено тривалість робочого тижня до 60 годин. Крім того, роботодавець має право скоротити тривалість щорічної відпустки до 24 календарних днів тим категоріям працівників, яким передбачена її довша тривалість. Слід відзначити, що у відповідності до постанови Кабміну України

від 13 березня 2022 р. № 303 [36] припинено планові перевірки підприємств з питань організації охорони праці на весь період дії воєнного стану.

В умовах воєнного стану у відповідності до постанови Кабміну України від 20.01.2023 р. №59 [30] був запроваджений спрощений механізм розслідування нещасних випадків на виробництві. Зокрема, роботодавець отримав право повідомляти про нещасний випадок електронною поштою протягом 1 доби; кількість документів, які належать до матеріалів розслідування скоротилась з 26 до 11; чисельний склад комісії з розслідування скоротився з 7 до 3 членів; протокол огляду місця події може складатись в довільній формі; передбачається можливість засідання комісії з розслідування в дистанційному форматі з використанням будь яких засобів зв'язку; впроваджено можливість призупинення розслідування з підстав ведення бойових дій до стабілізації ситуації [16].

Крім вищеперерахованих, правову основу діяльності в галузі охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» складають підзаконні нормативні акти, що регулюють наступні напрями робіт:

- створення та робота служби охорони праці підприємства [23];
- порядок розробки нормативних актів з охорони праці, які діють в межах лісомисливського господарства [28];
- порядок розслідування нещасних випадків, виробничих аварій та професійних захворювань [34];
- механізм проведення атестації робочих місць [9];
- порядок розробки інструкцій з охорони праці під час проведення основних видів робіт [3];
- порядок забезпечення працівників різних категорій засобами індивідуального захисту [10,22] тощо.

Аналіз нормативного забезпечення діяльності в галузі охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» виявив наступне. Насамперед, на підприємстві укладено колективний договір між

адміністрацією, в особі директора Захарчука І.В., та профспілковим комітетом, що захищає інтереси трудового колективу підприємства. Важливою складовою колективного договору є розділ «Охорона праці», в якому визначено обов'язки сторін по забезпеченню нормативних умов праці для всіх категорій працівників підприємства.

Крім того, у філії «Коростенське лісомисливське господарство» діють власні нормативні акти, що регламентують:

- механізм створення системи управління охороною праці;
- особливості функціонування служби охорони праці;
- порядок проведення інструктажів та навчання з питань охорони праці [24];
- механізм розробки інструкцій з техніки безпеки.

Отже, в лісгоспі розроблені, затверджені та введені в дію всі необхідні нормативні документи, що регламентують діяльність в галузі охорони праці [25]. Окрім того, при організації роботи з охорони праці в лісгоспі враховують зміни, що внесені до трудового законодавства, в зв'язку із запровадженням воєнного стану.

1.2. Динаміка подій, що призвели до групових нещасних випадків, на лісгосподарських підприємствах в період воєнного стану

Аналіз виробничого травматизму є важливою складовою діяльності з охорони праці на лісгосподарських підприємствах України. Адже це дозволяє об'єктивно оцінити ефективність заходів з профілактики виробничих травм. З початком війни бойові дії відбувались на території деяких лісгосподарських підприємств. Згідно з даними ДП «Ліси України» [4], близько 3 млн. га земель, на яких ведуться лісгосподарські роботи, було окуповано. На даний час із них 2,5 млн га деокуповано. На таких землях фіксують велику кількість вибухових речовин, невикористаних боєприпасів тощо, які становлять велику загрозу для працівників лісгоспів. Тому дослідження особливостей виробничого

травматизму на лісогосподарських підприємствах України в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальними.

Дослідження проводили, використовуючи статистичні дані, що наводяться на офіційному сайті Державної служби України з питань праці [2]. Встановлено [12,13,14,15], що протягом 2022 року через виробничий травматизм в Україні загинуло 473 працівники, з них 46% - в результаті подій, які пов'язані з веденням бойових дій. В 2023 році кількість загиблих внаслідок виробничого травматизму становила 472 особи, з них – 42% внаслідок подій неоголошеної війни. На лісогосподарських підприємствах(табл.1.1.) кількість загиблих в групових нещасних випадках, що пов'язані з виробництвом, в 2022 році становила 6,3% від загальної кількості по Україні, 2023 року – 5,2%. Разом з тим, частка працівників лісової галузі, які загинули через події неоголошеної

Таблиця 1.1.

Розподіл потерпілих в групових нещасних випадках, пов'язаних з виробництвом, на підприємствах лісової галузі України в період воєнного стану

Кількість потерпілих за видами подій (код події*)	2022		2023	
	Всього	з них із смертельним наслідком	Всього	з них із смертельним наслідком
Наїзд транспортного засобу на потерпілого (01.1.0.)	4	3	2	-
ДТП на території підприємства (01.2.0.)	1	1	1	1
Падіння потерпілого під час пересування (02.1.0.)	1	1	1	1
Падіння потерпілого з висоти (02.2.0.)	-	-	1	1
Падіння потерпілого в колодязь, ємність, яму (02.3.0.)	-	-	1	1
Обвалення та обрушення породи, ґрунту (03.2.0.)	1	1	-	-
Падіння устаткування (03.4.0.)	-	-	1	1
Падіння предметів, дерев, гілок дерев (03.5.0.)	13	13	11	11

Продовження таблиці 1.1.				
Дія рухомих деталей обладнання, машин (04.1.0.)	3	3	-	-
Дія предметів, що розлітаються внаслідок вибуху (04.2.0.)	1	1	-	-
Ушкодження внаслідок контакту з представниками фауни (11.0.0.)	2	2	1	1
Дія стихійних природних явищ (16.0.0.)	-	-	1	1
Вибух (18.0.0.)	-	-	2	-
Події суспільного життя (неоголошена війна) (23.0.0.)	12	5	7	7
Всього потерпілих	38	30	29	25

*код події у відповідності до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві [34]

війни, складала у 2022 році 16,6% від загальної кількості загиблих, а в 2023 році – 28%. Подальший аналіз виявив, що найчисельнішими подіями, що призвели до групових нещасних випадків із смертельним наслідком, були падіння предметів, дерев, гілок дерев (в 2022 році – 34,2%; в 2023 – 37,9% від загальної кількості випадків). Ці події зафіксовані під час проведення лісосічних робіт.

Таким чином, впродовж 2022-2023 років виявлено збільшення кількості загиблих працівників лісової галузі через події, пов'язані із запровадженням воєнного стану. Крім того, зросла частка працівників лісової галузі у загальній кількості групових нещасних випадків, які загинули через події неоголошеної війни. Отже, ризики, пов'язані із великою кількістю невикористаних боєприпасів, вибухонебезпечних речовин, що залишились на деокупованих територіях, є надзвичайно високими для працівників галузі. Також з'ясовано, що найбільш травмонебезпечними на лісогосподарських підприємствах є лісосічні роботи.

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ З ОХОРОНИ ПРАЦІ У ФІЛІЇ «КОРОСТЕНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»

2.1. Організаційна структура та виробничо-господарська діяльність підприємства

Філія «Коростенське лісомисливське господарство» була створена у січні 2023 року шляхом об'єднання ДП «Житомирське ЛГ» та ДП «Коростенське ЛМГ» [38]. Господарство розташоване на території 16 територіальних громад: Коростенської, Ушомирської, Горщиківської, Новоборівської, Іршанської, Оліївської, Тетерівської, Пулинської, Березівської, Станишівської, Глибочицької, Курненської, Новогуївенської, Чуднівської, Романівської, Житомирської. Офіс підприємства знаходиться за адресою: Житомирська область, місто Коростень, провулок 3-й Шатрищанський, 3. До складу підприємства входять наступні структурні підрозділи: 13 лісництв (табл.2.1.), базовий лісорозсадник, лісопереробний комплекс, 2 автотранспортних цехи, будинок лісівничої просвіти, 2 рекреаційних пункти, лісопромисловий комплекс, нижній склад на ст. Нова-Борова, їдальня «Ялинка».

Таблиця 2.1.

Характеристика лісництв філії «Коростенське лісомисливське господарство»

Лісництво	Загальна площа, га	Адміністративний район	Розташування контори	Майстерських діляниць/ обходів
Березівське	4492,2	Житомирський	кв.19 вид.30	2/9
Богунське	5881,3	Житомирський	кв.74 вид.3	3/17
Корабельне	5151,0	Житомирський	кв.16	2/9
Тригірське	4442,2	Житомирський	с. Дениші	2/8
Левківське	5115,1	Житомирський	кв.22 вид.11	2/10
Пилипівське	6296,7	Житомирський	кв.64 вид.19	2/13

Продовження таблиці 2.1.				
Новозаводське	4973,2	Житомирський	кв.35 вид.21	2/10
Станишівське	2471,3	Житомирський	кв.20 вид.5	2/9
Шершнівське	6221,0	Коростенський	кв.57 вид.44	2/13
Ушомирське	7069,4	Коростенський	кв.14 вид.4	3/17
Омелянівське	5363,6	Коростенський	кв.7 вид.11	2/9
Турчинецьке	3590,0	Коростенський	кв.43 вид.9	2/8
Бехівське	7602,0	Коростенський	с. Бехи	3/17

Виробничо-господарська діяльність підприємства здійснюється на основі Проектів організації та розвитку лісового господарства ДП «Житомирське ЛГ» та ДП «Коростенське ЛМГ», які розроблені в 2019 році.

Важливим напрямом діяльності лісгоспу є лісовідновлення. В лісгоспі здійснюється заготівля лісового насіння. Так, у 2023 році його було заготовлено 16200 кг, в т.ч. 15900 кг – дуба звичайного та 70 кг – сосни звичайної. У базовому лісорозсаднику, що розташований на території Шершнівського лісництва, здійснюється вирощування посадкового матеріалу 12 чагарникових та деревних порід. Протягом 2023 року було вирощено 3100 т. шт. стандартного садивного матеріалу, з них: 1400,4 т.шт. дуба звичайного, 1507,4 т.шт. сосни звичайної, 31,5 т.шт. ялини європейської. Власно вирощений посадковий матеріал аборигенних деревних порід використовується для посадки лісових культур. Протягом 2023 року на площі 374 га підготовлено ґрунт під лісові культури. Роботи з лісовідновлення були проведені на площі 365 га, з них створенням лісових культур – 345 га (в т.ч. сосни звичайної – 196 га, дуба звичайного – 149 га); шляхом природного поновлення – 20 га. Догляди за лісовими культурами проведені на площі 945 га. Доповнення лісових культур зроблено на площі 437 га.

Ще одним напрямом діяльності філії «Коростенське лісомисливське господарство» є проведення лісосічних робіт. Впродовж 2023 року в

господарстві проведено рубки догляду загальною площею 598,7 га, із них: освітлення (175,6 га); прочищення (176,8 га); прорідження (103,9 га); прохідна (142,4 га). За 2023 рік проведені рубки формування та оздоровлення дозволили заготовити 55975 м³ ліквідної деревини; рубки головного користування – 102610 м³. Таким чином, за щорічного обсягу лісокористування 227070 м³ ліквідної деревини, фактично заготовлено – 158585 м³. Заготовлена деревина підлягає реалізації відповідно до чинного законодавства.

На території підприємства розташовані Ушомирський лісопромисловий комплекс та лісопереробний комплекс в Житомирі, в яких здійснюється переробка деревини. Із загального обсягу заготовленої в 2023 році деревини переробці підлягало 13593 м³. Основним видом продукції є необрізні та обрізні пиломатеріали листяних та хвойних порід.

Також в лісгоспі проводиться заготівля недеревної продукції, на яку розпорядженням Житомирської ОДА встановлені наступні ліміти: чорниця – 134 т.; малина – 14 т.; білі гриби – 20 т.; маслюки – 20 т.; лисички – 5 т.; новорічні ялинки – 10 тис. шт. в 2023 р. було реалізовано 3,24 тис. шт. новорічних ялинок.

Отже, виробничо-господарська діяльність філії «Коростенське лісомисливське господарство» охоплює багато напрямів. Основною умовою безпечного виконання всіх необхідних видів робіт є високий рівень організації охорони праці на підприємстві.

2.2. Організація охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»

Робота з організації охорони праці на підприємстві базується на основних положеннях Галузевої програми поліпшення стану безпеки праці на 2021-2025 роки та Колективного договору ДП «Ліси України» на 2023- 2025 роки [4]. На початковому етапі в лісгоспі у відповідності до ДСТУ ISO 45001:2019 [5] була створена система управління охороною праці (СУОП) (рис.2.1.).

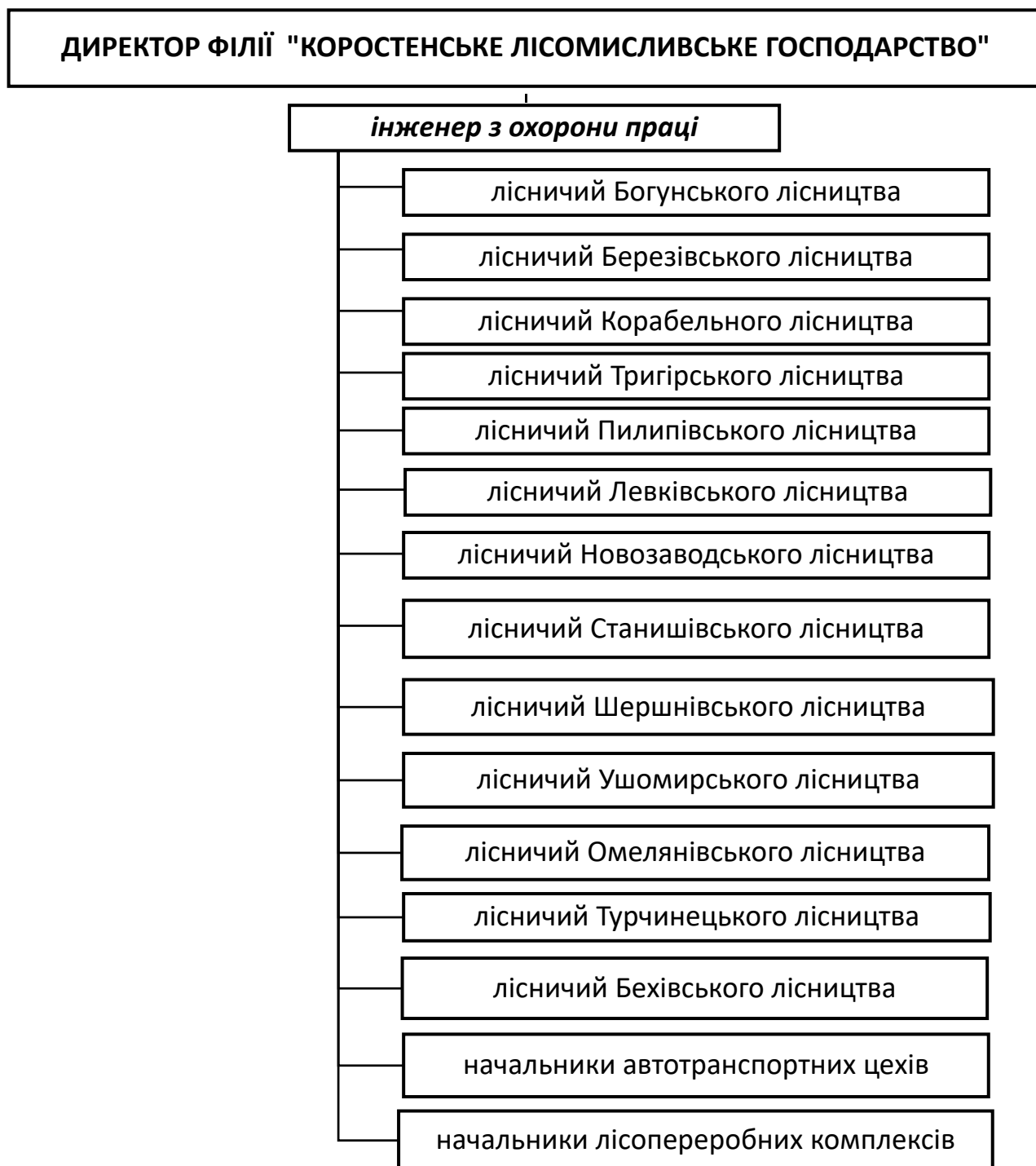

Рис. 2.1. СУОП у філії «Коростенське лісомисливське господарство»

Крім того, в лісгоспі затверджено власне Положення про систему управління охороною праці. Особливістю сучасної СУОП є те, що у відповідності до європейських стандартів вона повинна бути ризик-орієнтованою [37]. Це означає, що на всі види робіт та спеціальності

складаються карти ідентифікації ризиків. Такі карти дозволяють проаналізувати причини виникнення виробничих травм та профзахворювань та розробити ефективні заходи щодо їх запобігання. До складання карт ризиків залучаються спеціалісти служби охорони праці та інженерно-технічні працівники лісгоспу. За 2023 рік службою охорони праці разом з керівниками структурних підрозділів було сформовано карти ідентифікації небезпек за видами робіт у 14 підрозділах підприємства.

У відповідності до Типового положення про службу охорони праці [23] у філії «Коростенське лісомисливське господарство» створена та функціонує служба охорони праці, яку представляє інженер з охорони праці 1 категорії (рис.2.1.). Робота даної служби регламентується Положенням про службу охорони праці філії «Коростенське лісомисливське господарство». Положення визначає функції даної служби на підприємстві, а також права та повноваження інженера з охорони праці. Основними функціями служби охорони праці лісгоспу є:

- контроль за дотриманням чинного законодавства з охорони праці;
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, профзахворювань, виробничих аварій;
- контроль за своєчасністю проведення навчання, інструктажів з охорони праці;
- розробка нормативних актів з охорони праці, які діють на підприємстві.

Повноваження інженера з охорони праці є достатньо широкими. Він має право представляти підприємство з питань охорони праці в усіх державних установах та організаціях, безперешкодно відвідувати будь які підрозділи та зупиняти їх роботу, якщо виникла ситуація, що створює загрозу для працівників.

Отже, у філії «Коростенське лісомисливське господарство» функціонує сучасна система управління охороною праці та ризиком, в роботі якої

приймають участь керівники підприємства, інженерно-технічні працівники. Крім того, в лісгоспі створена служба охорони праці, розроблені та затверджені всі необхідні нормативні акти, що регламентують діяльність з охорони праці. Це створює передумови ефективної організації роботи з охорони праці на підприємстві.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ З ОХОРОНИ ПРАЦІ У ФІЛІЇ «КОРОСТЕНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»

3.1. Аналіз фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство»

Основою діяльності в галузі охорони праці є належний рівень фінансування. Саме тому організацію роботи з охорони праці в лігоспі розпочинають із визначення необхідного розміру витрат на проведення відповідних заходів » [40]. Обсяги фінансування заходів з охорони праці на підприємстві визначаються статтею 19 Закону України «Про охорону праці». Дана стаття визначає, що на підприємствах різних форм власності витрати на охорону праці повинні складати не менше 0,5% від фонду оплати праці за попередній рік [33].

Метою нашого дослідження було встановлення відповідності фактичного рівня фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» даній нормі закону. Вихідними матеріалами були наступні документи: Колективний договір ДП «Коростенське ЛМГ» (додатки 1-4 до розділу «Охорона праці»); розшифровка заробітної плати за 2020-2022 роки; дані офіційного сайту філії «Коростенське лісомисливське господарство» [38]. .

З метою коректного аналізу динаміки витрат на охорону праці в лігоспі окремо розглядали період 2020-2022 років. Дані за 2023 рік наведені окремо, так як у січні 2023 року відбулась реорганізація підприємства (табл.3.1.).

Таблиця 3.1.

Показники фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» за період 2020-2023 років

Показники	2020	2021	2022	2023
Фонд оплати праці, тис. грн	21908	25270	21309	25480
Середньооблікова кількість працівників, осіб	256	246	192	208

Продовження таблиці 3.1.				
Фонд охорони праці, тис. грн	525,7	563,7	436,2	637,0
в т. ч. розрахунку на одного працівника	2,1	2,3	2,3	3,1
Співвідношення фонду охорони праці до фонду оплати праці,%	2,4	2,2	2,0	2,5

Дані, наведені в табл. 3.1., свідчать про те, що протягом 2020-2022 років фонд оплати праці був найнижчим у 2022 році. Це пов'язане із суттєвим скороченням кількості працівників лісгоспу. Розмір фонду охорони праці також змінювався хвилеподібно, але найменшим він був також у 2022 році. Такий характер змін пояснюється, в першу чергу, запровадженням воєнного стану та зниженням інтенсивності економічної діяльності підприємства із початком війни. Разом з тим, слід відзначити, що витрати фонду охорони праці в розрахунку на одного працівника послідовно зростали протягом всього досліджуваного періоду. Крім того, помітне зростання таких витрат у 2023 році свідчить про те, що реорганізація не вплинула на рівень фінансування заходів з охорони праці лісгоспу. Насамкінець, аналіз співвідношення фонду охорони праці до фонду оплати праці виявив, що рівень фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» набагато перевищує показники, регламентовані статтею 19 Закону України «Про охорону праці», як в період 2020-2022 років, так і після реорганізації.

3.2. Витрати філії «Коростенське лісомисливське господарство»

на заходи з охорони праці

Як зазначалось в розділі 3.1., вихідним документом для аналізу витрат підприємства на заходи з охорони праці є колективний договір, а саме розділ «Охорона праці» та додатки до нього, в яких наведено комплексні заходи із досягнення регламентованих нормативів безпеки та гігієни праці. Відомості щодо комплексних заходів містять найменування заходу, запланований обсяг

витрат за роками дії договору, термін виконання та посадових осіб, відповідальних за виконання даного вид робіт. Витрати за період 2021-2022 років визначено в колективному договорі ДП «Коростенське ЛМГ». Характер та види витрат на охорону праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» за 2023 рік визначався за колективним договором ДП «Ліси України» на 2023-2025 роки [4]. Розміри витрат визначали за даними офіційного сайту лісгоспу [38]. Аналіз витрат філії «Коростенське лісомисливське господарство» на заходи з охорони праці наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

**Витрати філії «Коростенське лісомисливське господарство»
на заходи з охорони праці за період 2021-2023 років**

Найменування заходу	Вартість заходів					
	2021		2022		2023	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Усунення впливу шкідливих та небезпечних факторів	12,3	2,2	18,5	4,2	23,1	3,6
Навчання та перевірка знань з питань охорони праці	34,5	6,2	48,0	11,0	187,6	29,5
Забезпечення засобами індивідуального захисту	171,7	30,4	110,0	25,2	426,3	66,9
Механізація важких робіт	98,1	17,4	104,9	24,1	-	-
Безпека виробничого обладнання	63,2	11,2	7,0	1,6	-	-
Безпека систем вентиляції, освітлення та кондиціонування	38,0	6,7	56,3	12,9	-	-
Обладнання виробничих приміщень, робочих місць	100,6	17,8	31,5	7,2	-	-
Проведення медичного огляду	45,3	8,1	60,0	13,8	-	-
Всього	563,7	100	436,2	100	637,0	100

Коректний аналіз динаміки витрат на заходи з охорони праці можливо проводити за період 2021 -2022 років, в зв'язку з тим, що в 2023 році відбулась реорганізація лісгоспу шляхом об'єднання ДП «Коростенське ЛМГ» та ДП «Житомирське ЛГ».

Отже, найбільшою статтею витрат в ДП «Коростенське ЛМГ» протягом 2021- 2022 років було забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту (відповідно, 30,4% та 25,2% від загального розміру витрат). Дещо меншими були витрати на проведення робіт, пов'язаних із приведенням основних фондів у відповідність із вимогами нормативних актів з охорони праці щодо механізації лісгосподарських та лісозаготівельних робіт (відповідно, 17,4% та 24,1% від загального обсягу витрат). Суттєвою була частка витрат, спрямованих на обладнання санітарно-побутових, виробничих приміщень та окремих робочих місць (17,8% та 7,2%). Встановлено, що значні кошти виділяються на встановлення, ремонт та своєчасне обслуговування технічних засобів виробничої санітарії: систем аспірації та вентиляції; штучного та природного освітлення приміщень; кондиціонування повітря виробничих приміщень, а в разі роботи на відкритому повітрі – облаштування споруд для обігріву працівників (відповідно, 6,7% та 12,9%). Протягом досліджуваного періоду постійно виділялись кошти на проведення навчання, інструктажів та перевірку знань працівників з охорони праці (відповідно, 6,2% та 11,0%); на проведення медоглядів певних категорій працівників (відповідно, 8,1% та 13,8%). В цілому, слід відмітити, що протягом 2021-2022 років, незважаючи на зменшення загальних витрат на заходи з охорони праці, відбулось збільшення витрат за окремими статтями. Отже, загальної тенденції в динаміці витрат на охорону праці в лісгоспі не виявлено.

Протягом 2023 року кошти, виділені на фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство», були розподілені за трьома статтями: забезпечення засобами індивідуального захисту; навчання та перевірка знань з питань охорони праці; усунення впливу шкідливих та небезпечних факторів.

3.3. Стан лісозаготівельної техніки у лісгоспі

Стан лісозаготівельної техніки в лісгоспі вивчався протягом 2021 року. Аналізувався фактичний стан техніки та дані офіційного сайту підприємства [38]. Матеріально-технічне забезпечення ДП «Коростенське ЛМГ» дозволяє застосовувати технологію розробки лісосіки механізованим способом з використанням бензомоторних пил, тракторів з трелювальними пристроями та лісовозів. Потреба техніки для заготівлі та вивезення деревини від рубок головного користування (РГК) в ДП «Коростенське ЛМГ» наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

**Потреба техніки для заготівлі та вивезення деревини від РГК
в ДП «Коростенське ЛМГ» станом на 01.01.2022 року**

№п\п	Марка техніки	Кількість
1	Бензопили ХУСКВАРНА	11
2	Трактор трелювальний МТЗ-82	5
3	Автомобіль ЗІЛ-131 (ЛТ-25)	3
4	Автомобіль Урал -4420 (ЛТ-25)	1
5	Автомобіль ЗІЛ-131 з гідроманіпулятором	3
6	Автомобілі Урал-4420, КамАЗ-4310 з гідроманіпулятором	9
7	Трактор МТЗ-1025 з причепом «Веймер»	3

З метою вивчення стану лісозаготівельної техніки підприємства були проаналізовані вікова структура (табл.3.4.) та показники потужності автомобілів та тракторів, що використовуються для заготівлі та вивезення деревини (табл. 3.5.). Аналіз вікової структури лісозаготівельної техніки виявив, що більшість тракторів та автомобілів, які використовуються для заготівлі та вивезення деревини, має середній вік від 3 до 8 років. Це відповідає

Таблиця 3.4.

**Вікова структура лісозаготівельної техніки
в ДП «Коростенське ЛМГ» станом на 01.01.2022 року**

Марка	Загальна кількість (%)	До 3-х років (%)	3-5 років (%)	5-8 років (%)	8-10 років (%)	Більше 10 років (%)
ТРАКТОРИ						
MT3-82	5(100%)	1(20)	2(40)	1(20)	1(20)	
MT3-1025	3(100%)		1(33)	2(67)		
АВТОМОБІЛІ						
ЗІЛ-131	6(100%)	1(17)	4(83)			1
Урал -4420	5(100%)		2(40)	2(40)	1(20)	
КамАЗ-4310	5(100%)		1(20)	3(60)		1(20)

терміну експлуатації даного типу техніки, що встановлюється нормативно-технічною документацією. Крім того, в лісгоспі систематично оновлюється парк лісгосподарської техніки. Враховуючи це, можна зробити висновок, що на підприємстві лісозаготівельна техніка знаходиться в задовільному стані та не становить загрози працівникам, що обслуговують її.

Таблиця 3.5.

**Показники потужності лісозаготівельної техніки
в ДП «Коростенське ЛМГ» станом на 01.01.2022 року**

Марка	Загальна к-ть, од	Потужність одиниці, к.с.	Загальна потужність, к.с.	Загальна потужність, кВт
ТРАКТОРИ				
MT3-82	5	80	400	298,28
MT3-1025	3	107	321	239,37
АВТОМОБІЛІ				
ЗІЛ-131	6	150	900	671,13

Продовження таблиці 3.5.				
Урал -4420	5	210	1050	782,98
КамАЗ-4310	5	210	1050	782,98

Потужність лісозаготівельної техніки визначали для кожної одиниці окремо, згодом переводили в кіловати з метою більш точного порівняння з нормами. Виявлено, що потужність тракторів та автомобілів є достатньою для проведення робіт із заготівлі та перевезення деревини, що забезпечить їх якісну та високопродуктивну роботу.

Отже, проведений аналіз свідчить про те, що у філії «Коростенське лісомисливське господарство» стан лісозаготівельної техніки відповідає вимогам безпеки праці під час виконання заданих функцій в умовах, що встановлюються нормативно-технічною документацією.

3.4. Заходи пожежної профілактики на підприємстві

Ще одним важливим напрямом робіт зі створення нормативних умов праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» є проведення заходів із пожежної профілактики як у виробничих приміщеннях, будівлях, спорудах, так і в лісовому фонді лісгоспу. Адже лісові пожежі створюють додаткові небезпеки не тільки для лісових насаджень, а також для працівників, які приймають участь у ліквідації таких пожеж.

У проведенні планової діяльності з пожежної профілактики підприємство керується такими нормативними документами України: Кодексом цивільного захисту, Правилами пожежної безпеки, Правилами пожежної безпеки в лісах [11,26,27,39] тощо. Загальне керівництво такою діяльністю здійснює директор лісгоспу. Крім того, забезпечення пожежної безпеки включено до переліку службових обов'язків посадових осіб всіх рівнів. Такі обов'язки відображаються в посадових інструкціях та контрактах працівників, в статуті філії «Коростенське лісомисливське господарство».

На підприємстві затверджено окреме розпорядження, яке визначає:

- порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб і працівників в галузі пожежної безпеки;
- порядок проведення інструктажів і занять по виявленню та ліквідації лісових пожеж, а також перелік відповідальних за їх проведення;
- дії посадових осіб наступних структурних підрозділів у разі виявлення та поширення лісової пожежі: лісова охорона, лісові пожежні станції, спостерігачі-пожежники, резервні пожежні команди підприємств, які проводять роботи в лісі.
- порядок скликання добровільної пожежної дружини, виклику в нічний час, у святкові та вихідні дні.

Працівники лісгоспу знайомляться з вимогами даного розпорядження під час проходження інструктажу та пожежно-технічного мінімуму.

Відповідно до вищеперерахованих нормативних документів на підприємстві проводиться систематична робота з пожежної профілактики і гасіння пожеж. Всі виробничі приміщення, адмінбудівлі та об'єкти забезпечені вогнегасниками, засобами пожежної сигналізації, протипожежними щитами у відповідності до нормативів. Для таких підрозділів, як лісопереробний комплекс в Житомирі, лісопромисловий комплекс, 2 автотранспортних цехи, нижній склад на ст. Нова-Борова встановлюють категорії вибухопожежонебезпеки. Відповідно до встановленої категорії розроблені шляхи евакуації персоналу у випадку пожежі; інструкції з пожежної безпеки для працівників.

Задля профілактики і гасіння лісових пожеж на початку року в лісгоспі проводять нараду, де аналізують стан пожежної безпеки за попередній рік та розробляють завдання на наступний період. Крім того, у філії «Коростенське лісомисливське господарство» щороку затверджують річний план ліквідації лісових пожеж. Контроль за пожежною ситуацією в лісових масивах господарства проводять, використовуючи телевізійні системи спостереження.

Система відеоконтролю є трьохступеневою: лісництво-лісгосп-регіональне управління.

На наступному етапі роботи проведено аналіз потреби та наявності протипожежного обладнання та засобів пожежогасіння по ДП «Коростенське ЛМГ» за 2022 рік (табл. 3.6.).

Таблиця 3.6.

Забезпеченість протипожежним обладнанням та засобами пожежогасіння по ДП «Коростенське ЛМГ» за 2022 рік

Назва	Од. виміру	Норма	Наявність
Лісопожежна станція	к-ть	1	1
Пожежні спостережні вежі	шт.	5	5
Пожежний автомобіль	шт.	9	9
Бортовий автомобіль	шт.	2	2
Патрульний автомобіль	шт.	-	1
Трактори з лісовими плугами	шт.	6	6
Пожежні напірні рукави	м.п.	180	180
Мотопомпи	шт.	8	8
Переносні радіостанції	шт.	4	4
Ранцеві обприскувачі	шт.	50	50
Черговий спецодяг	комп.	10	10
Пожежні водойми	шт.	100	107
Протипожежні мінералізовані смуги	км	400	410
Протипожежна наочна агітація	шт.	60	62

Отже, станом на 2022 рік лісгосп був забезпечений всім необхідним протипожежним обладнанням та засобами пожежогасіння. Робота з пожежної профілактики проводиться на підприємстві систематично та в повному обсязі відповідно до існуючих нормативних документів.

ВИСНОВКИ

1. В лісгоспі розроблені, затверджені та введені в дію всі необхідні нормативні документи, що регламентують діяльність в галузі охорони праці.
2. При організації роботи з охорони праці в лісгоспі враховують зміни, що внесені до трудового законодавства, в зв'язку із запровадженням воєнного стану.
3. Впродовж 2022-2023 років виявлено збільшення кількості загиблих працівників лісової галузі через події, пов'язані із запровадженням воєнного стану.
4. Найбільш травмонебезпечними на лісгосподарських підприємствах є лісосічні роботи.
5. Виробничо-господарська діяльність філії «Коростенське лісомисливське господарство» охоплює багато напрямів.
6. У філії «Коростенське лісомисливське господарство» функціонує сучасна система управління охороною праці та ризиком, в роботі якої приймають участь керівники підприємства, інженерно-технічні працівники.
7. В лісгоспі створена служба охорони праці, розроблені та затверджені всі необхідні нормативні акти, що регламентують діяльність з охорони праці.
8. Реорганізація не вплинула на рівень фінансування заходів з охорони праці лісгоспу.
9. Рівень фінансування охорони праці у філії «Коростенське лісомисливське господарство» набагато перевищує показники, регламентовані статтею 19 Закону України «Про охорону праці», як в період 2020-2022 років, так і після реорганізації.
10. Загальної тенденції в динаміці витрат на охорону праці в лісгоспі не виявлено.
11. У філії «Коростенське лісомисливське господарство» стан лісозаготівельної техніки відповідає вимогам безпеки праці під час

виконання заданих функцій в умовах, що встановлюються нормативно-технічною документацією.

12. Станом на 2022 рік лісгосп був забезпечений всім необхідним протипожежним обладнанням та засобами пожежогасіння. Робота з пожежної профілактики проводиться на підприємстві систематично та в повному обсязі відповідно до існуючих нормативних документів.

Отримані висновки дозволяють запропонувати наступні напрями оптимізації стану охорони праці [8,19]:

1. Діяльність з охорони праці в лісгоспі необхідно узгоджувати з нормативними актами, що регламентують особливості, пов'язані із запровадженням воєнного стану.
2. В зв'язку із реорганізацією підприємства система управління охороною праці потребує подальшого удосконалення.
3. На підприємстві слід розробити та затвердити всі необхідні нормативні акти з охорони праці з урахуванням процесів реорганізації.
4. Розширити перелік заходів з охорони праці, що фінансуються з фонду охорони праці підприємства.
5. Доцільно проводити систематичне оновлення лісозаготівельної та деревопереробної техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навчальний посібник / уклад. : О.П. Житова, В.В. Мороз, Т.І. Ковтун, Л.К. Тичина / За заг. ред. О. П. Житової. Житомир: Вид. НОВОград, 2022. 340 с.
2. Державна служба України з питань праці. Офіційний веб-сайт. URL: <https://dsp.gov.ua/>
3. ДНАОП 0.00-4.15-98. Про затвердження Положення про розробку інструкції з охорони праці : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 29.01.1998 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>.
4. ДП «Ліси України». Офіційний веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/>
5. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf
6. Єщенко О. Г., Михальчук В. М. Особливості державного регулювання трудових відносин в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 18. С. 78–84. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.18.78
7. Інструкція з охорони праці під час проведення робіт на територіях, де проходять бойові дії. URL: <https://ohoronapraci.com.ua/instructions/651996-instrukciya-z-okhoroni-praci-pid-chas-provedennya-robit-na-teritoriyakh-de>
8. Іскоростенський Б.П. Досвід створення безпечних умов праці в ДП «Коростенське ЛМГ». *Студентські наукові читання-2021*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., присвяченої I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт на факультеті лісового господарства та екології Поліського університету (25 січня 2021 р., м. Житомир). Житомир, 2021. С. 78-79.
9. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці : затв. постановою Міністерства праці України від 01.09.1992 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0041205->

10. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (НПАОП 0.00-7.17-18) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text>
11. Ковтун Т.І., Бондарчук О.М. Стан пожежної безпеки на лісогосподарських підприємствах України. *Еко – читання: конференція молодих науковців, студентів та учнів, м. Житомир, жовтень 2019р.* Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2019. С. 54-56.
12. Ковтун Т.І. Статистичний аналіз виробничого травматизму на підприємствах, що координуються Держлісагенством України. *Наукові читання – 2020: мат. конф. науково-педагогічних працівників науково-інноваційного інституту екології та лісу.* 12 травня 2020 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. С. 37 -39.
13. Ковтун Т.І., Корун М.В. Особливості виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України в умовах воєнного стану. *Theoretical and practical aspects of the development of science and education: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 05-08 березня 2024 р., Прага, Чехія.* Прага, 2024. С.14-16. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2024.1.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2024.1.9)
14. Ковтун Т.І., Нагорнюк О. М. Динаміка виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України. *Development, education, culture: integration trends in the modern world: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, 11-14 квітня 2023 р., Осло, Норвегія.* Осло, 2023. С. 18-19. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2023.1.14](https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.14)
15. Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Рівень виробничого травматизму на лісогосподарських підприємствах України. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології. Шляхи вирішення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 жовтня 2021 р.* Житомир: Поліський нац. ун-т, 2021. С. 84-86.

- 16.Ковтун Т.І., Яценко О.П. Особливості організації охорони праці на лісгосподарських підприємствах України в умовах воєнного стану. *Basics of learning the latest theories and methods*: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 07-10 березня 2023 р., Бостон, США. Бостон, 2023. С. 20-22. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2023.1.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.9)
- 17.Кодекс законів про працю України. К.: Юрінком Інтер, 1998. 1040 с.
- 18.Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
- 19.Корун М.В. Шляхи покращення стану охорони праці в філії «Коростенське лісомисливське господарство». *Студентські наукові читання-2023*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої І туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (01 грудня 2023 року, м. Житомир). Житомир, 2023. С. 43-44.
- 20.Костюченко О. Є., Колеснік Т. В. Правила внутрішнього трудового розпорядку як інструмент правового регулювання організації праці на підприємствах, в установах, організаціях. *Економічна теорія та право*. 2021. № 3 (46). С. 89–107. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2021-46-3-89>
- 21.Машков К. Є., Горностаї О. Б., Товт Т. О. Особливості трудових відносин в умовах воєнного стану: нормативно-правове регулювання. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С.125-131. DOI <https://doi.org/10.32782/392253>
- 22.Норми безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників лісового господарства (затв. наказом Мінсоцполітики від 26.02.2018 №293) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0330-18#Text>

- 23.НПАОП 0.00-4.35-04 Типове положення про службу охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>.
- 24.НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці від 26.01.2005р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
- 25.НПАОП 02.0-1.04-05 Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості від 13.07.2005 р. №119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1084-05#Text>
- 26.Правила пожежної безпеки України від 30.12.2014 р. №1417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>
- 27.Правила пожежної безпеки в лісах України від 27.12.2004 р. №278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text>
- 28.Порядок опрацювання і затвердження роботодавцем нормативних актів охорони праці, що діють на підприємстві. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>.
- 29.Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01.07.2022р. №2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>
- 30.Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2023р. №59. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-rozsliduvannia-ta-obliku-neshchasnykh-vypadkiv-profesiinykh-t200123>
- 31.Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105- XIV. Відомості Верховної Ради України, 1999, № 46-47, Ст.403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

32. Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356XII (Редакція станом на 27.12.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.
33. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 42. Ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
34. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-n#Text>.
35. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 19.07.2022р. №2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
36. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022р. №303. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp220303>
37. Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80> (дата звернення 15.10.2019).
38. Філія «Коростенське лісомисливське господарство». Офіційний веб-сайт. URL: <https://korostenlis.com.ua/golovna.html>
39. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003, №№ 40-44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
40. Ященко О.П. Фінансування заходів з охорони праці в ДП «Романівський лісгосп АПК». *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи*

дослідження: мат. II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 2023, 31 травня 2023р. Житомир, 2023. С. 87-88.